

20. Työnvälitystoimisto ¹⁾

Työmarkkinat

Työnvälitystoimisto kuului kertomusvuonna jatkuvasti kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön valvontaan.

V:n 1952 jälkipuoliskolla alkanut ja v:n 1953 ajan vallinnut, ulkomaankaupan suhdanteiden kannalta epäedullinen kausi ylläpiti vielä kertomusvuoden alkupuoliskolla työvoiman huomattavaa ylitarjontaa, mikä näkyi etupäässä ruumiillisen työn aloilla, mutta ulotti vaikutuksensa myös henkiseen työhön. V:n 1953 lopulla alkoi jo näkyä merkkejä suhdanteiden paranemisesta, mutta työmarkkinoilla helpottui tilanne vasta kertomusvuoden kesään mennessä. Vuoden loppupuoliskolla olivat vientisuhdanteet jo sangen edulliset, ja sen mukaisesti tasapainottui työmarkkinatilanne työvoiman ylitarjonnan supistuessa sangen vähiin ja esiintyessä vuoden lopulla vain kausiluonteisesti herkimmillä aloilla.

Tilanteen kehittyminen näkyy työnvälitystoimiston tilastolaskelmissa.

Työnvälityslautakunta

Lautakunnan kokoonpano. Työnvälityslautakunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna lehtori H. E. Vilkkemaa ja varapuheenjohtajana toimittaja L. J. Nurmi. Työnantajien edustajina kuuluivat lautakuntaan sosiaalijohtaja E. T. Rusama ja johtaja E. M. Sorvari sekä työntekijäin edustajina toimitsijat K. A. Lindgren ja V. E. Pulkkinen. Varajäseninä olivat työnantajien edustajat, varatuomari H. G. H. Hallberg ja diplomi-insinööri V. J. Hintikka sekä työntekijäin edustajat, toimitsijat H. T. Brask ja H. O. Helkavuori. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnassa kaupunginjohtaja O. A. Tuurna.

Lautakunnan kokoukset. Työnvälityslautakunnalla oli kertomusvuonna viisi (v. 1953 yhdeksän) kokousta ja käsiteltiin näissä yhteensä 51 (75) asiaa. Lautakunnan käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavaa: lautakunta antoi kaupunginhallitukselle lausunnon merimiesosaston sijoittamisesta Sailors Home-nimisen säätiön suunnittelemaan merimieskotirakennukseen ²⁾ ja palkkaluokituskomitean mietinnöstä ³⁾. Lautakunta teki toimeenpanopäätöksiä eräiden työnvälitystoimiston virkojen vakinaistamisesta ja lakkauttamisesta kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätösten perusteella ⁴⁾.

Työnvälitystoimisto

Osastojako. Työnvälitystoimistossa oli kertomusvuoden aikana kaksi yleistä ja viisi erikoisosastoa. Yleisistä osastoista kumpikin, miesosasto ja naisosasto, jakaantuivat kol-

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja työnvälitystoimiston kertomuksen eripainoksessa.
— ²⁾ Työnv. lk. 6. 4. 17 §. — ³⁾ S:n 22. 11. 48 §. — ⁴⁾ S:n 19. 2. 7, 8, 9 §, 6. 4. 15 §.

meen alaosaan, nim. miesosasto rakennus- ym. ammattimiesten, metalli- ym. ammattimiesten ja sekatyöntekijöiden alaosaan sekä naisosasto kotiapulaisten, tehdas- ym. ammattityöntekijöiden sekä puhdistus- ja aputyöntekijöiden alaosaan. Erikoisosastoja olivat henkisen työn osasto, nuoriso-osasto, merimiesosasto, maatalousosasto ja ravintolaosasto.

Henkilökunta. Työnvälitystoimiston johtajana oli filosofian maisteri E. S. Seppälä. Kirjaajana toimi neiti S. Solje ja ylivahvistamarina herra V. O. Kauhanen.

Yleisessä miesosastossa toimi rakennus- ym. ammattimiesten alaosaan hoitajana herra W. O. Ahtio ja toimentajana herra A. S. Kättö, metalli- ym. ammattimiesten alaosaan hoitajana herra V. J. Lähikari ja toimentajana herra R. J. Ryöti, sekatyöntekijäin alaosaan hoitajana herra T. T. Leander ja toimentajana herra M. O. Turunen. Yleisessä naisosastossa toimi kotiapulaisten alaosaan hoitajana neiti S. A. M. Rechardt, tehdas- ym. ammattityöntekijäin alaosaan hoitajana filosofian maisteri K. I. Sihvonen sekä puhdistus- ja aputyöntekijäin alaosaan hoitajana neiti L. A. Ahkia.

Henkisen työn osaston johtajana toimi filosofian maisteri Y. J. Vuorjoki. Apulaosastonjohtajana olivat neiti H. L. Koski ja hovioikeuden auskultantti H. E. Quick, insinööri- ja teknikkovälityksen hoitajana insinööri A. J. Hämäläinen ja 22. 11. lähtien diplomi-insinööri E. Aakenus, toimentajina rouvat A. D. Ekroth, H. L. Kantola ja R. M. Salo, A. V. Seppälä, M. E. Turunen sekä neiti H. M. O. Venäläinen. Ylioppilaskokouksen hoitajana oli herra P. Savolainen ja toimistoapulaisena neiti A. Pirhonen.

Nuoriso-osaston johtajana toimi filosofian maisteri W. Mattlar. Ammatinvalintapsykologina oli filosofian maisteri M. V. T. Samooja, ammatinvalintasosiologina filosofian maisteri H. A. Turja, apulaopsykologina kasvatustieteen kandidaatti K. V. Multimäki, sosiaalipsykologina filosofian maisteri M. T. Tuukkanen, assistentteina filosofian maisterit A. I. Hiitonen, M. J. S. Huttunen, P. H. Hägglund, S. T. Kamu, L. M. Koljonen, J. K. Mäkinen, sekä herrat A. M. Palmén ja K. Takala. Toimentajina olivat rouvat A. E. Berglund, T. K. Petäjäniemi ja E. J. Suhonen, neidit D. A. D. Andersson, E. I. Pirhonen ja A. M. Weckman sekä valtiotieteiden maisteri M. S. Järvenranta.

Henkisen työn ja nuoriso-osaston yhteisinä viranhaltijoina olivat konekirjoittajat, rouvat I. Nieminen ja A.-L. Talvio, puhelinkeskuksen hoitaja M. A. Winkler ja vahtimestari A. Kauriala.

Merimiesosaston johtajana toimi ekonomi N. B. Mattsson (virkavapaana 15. 10. saakka, sijaisena hovioikeuden auskultantti H. E. Quick), naisten alaosaan hoitajana neiti A. Ahovaara, toimentajina herrat P. J. F. Tötterström ja K. B. Vajo.

Maatalousosaston johtajana toimi metsänhoitaja M. Valtonen.

Ravintolaosaston johtajana toimi herra E. O. Auer, toimentajina rouva M. E. Tarkka sekä neidit E. Saarela ja A. I. Vitikka.

Kustannukset. Työnvälitystoimiston kokonaismenot olivat kertomusvuonna 40 354 325 mk (v. 1953 35 759 976 mk). Ne menot, joihin anotaan valtion osallistumista työnvälityslain mukaan, olivat 39 968 225 mk (35 300 954 mk).

Kirjeenvaihto. Työnvälitystoimiston kirjeenvaihto kertomusvuonna ja v. 1953 selviää seuraavasta:

Osasto	V. 1954		V. 1953	
	k i r j e i t ä	lähetettyjä	k i r j e i t ä	lähetettyjä
Yleiset osastot	3 384	2 302	3 343	3 429
Henkisen työn osasto	1 449	2 669	1 162	4 051
Nuoriso-osasto	2 024	5 668	2 541	6 025
Merimiesosasto	2 495	1 437	2 580	930
Maatalousosasto	730	1 142	490	1 052
Ravintolaosasto	1 386	4 608	1 151	3 713
Kaikkiaan	11 468	17 826	11 267	19 200

Huoneistot. Yleiset osastot, maatalousosasto ja ravintolaosasto olivat Aleksanterinkadun 1:ssä ja merimiesosasto Satamakadun 2:ssä. Henkisen työn osasto ja nuoriso-osasto muuttivat heinäkuussa Aleksanterinkadun 21:stä uuteen tilavampaan huoneistoon Unio-

ninkadun 20:een. Ylioppilasvälitys toimi edelleen Suomen Ylioppilaskuntien Liiton huoneistossa Uudessa Ylioppilastalossa.

Työnhakemukset. Työnhakemus on voimassa, mikäli työhönsijoitusta tai työnhakijan ilmoittamaa peruutusta ei tapahdu, ilmoittautumisviikkoa seuraavan viikon loppuun asti. Jos hakemus tämän ajan umpeenkuluttua, mutta saman kalenterikuukauden aikana uudistetaan, merkitään kuukausitilastoon uusi työnhakemus saman henkilön osalta. Samoin menetellään, jos työnhakija on osoitettu niin lyhytaikaiseen työhön, että hän saman kalenterikuukauden tai jo saman viikon aikana uudistaa työnhakemuksensa. Jos työnhakemus on voimassa kuukauden vaihteessa, se merkitään siirtona seuraavan kuukauden tilastoon.

Työnhakemusten luku koko toimistossa oli kertomusvuonna 64 990 (v. 1953 67 692), josta miesten 34 185 eli 52.6 % (37 877 eli 56.0 %) ja naisten 30 805 eli 47.4 % (29 815 eli 44.0 %). Työnhakemustilaston vähennys oli 2 702 eli 4.0 %. Miesten luvussa oli vähennystä 3 692 eli 9.7 % ja naisten luvussa lisäystä 990 eli 3.3 %. Miesten työnhakemusten vähennystä esiintyi rakennus-, metalli- ja sekatyöntekijöiden alaosastoilla sekä henkisen työn ja ravintolaosastolla. Naisten työnhakemukset lisääntyivät muilla erikoisosastoilla paitsi nuorisovälityksessä. Syitä muutoksiin erikoisosastoilla käsitellään erikseen näiden osastojen kohdalla. Yleisillä mies- ja naisosastoilla aiheutti työnhakemustilaston pienenemisen työmarkkinatilanteen paraneminen, mikä myöskin vaikutti sekä työpaikkatarjousten että työnvälityslukujen nousuun.

Työnhakijat. Eri työnhakijoiden luku oli koko toimistossa 30 073 (31 274), joista miehiä 16 552 eli 55.0 % (17 853 eli 57.1 %) ja naisia 13 521 eli 45.0 % (13 421 eli 42.9 %). Työtä hakeneiden miesten luvussa oli vähennystä 1 301 eli 7.3 % ja naisten luvussa 100 eli 0.7 %. Työnhakijaluvun muutokset osastoittain osoittivat suurin piirtein samanlaisia vaihteluja kuin työnhakemuksetkin, ja nekin johtuivat työmarkkinoiden muuttumisesta. Poikkeuksia oli vain henkisen työn ja nuoriso-osastolla. Yleisellä miesosastolla olivat vähennykset työnhakijaluvuissa: rakennusammattimiesten alaosasto 3 047—2 590, metalliammattimiesten alaosasto 2 273—1 675, sekatyöntekijöiden alaosasto 3 171—2 560. Yleisellä naisosastolla olivat vähennykset: kotiapulaisten alaosasto 626—500, tehdas- ym. ammattityöntekijäin alaosasto 902—835, puhdistus- ja aputyöntekijöiden alaosasto 859—742.

Työpaikkatarjoukset. Koko toimistossa oli tarjottuja työpaikkoja 36 899 (32 106), joista miehille 16 486 eli 44.7 % (13 738 eli 42.8 %) ja naisille 20 413 eli 55.3 % (18 368 eli 57.2 %). Tarjottujen työpaikkojen kokonaisluvussa oli nousua edelliseen vuoteen verrattuna 4 793 eli 14.9 %. Miesten luvussa oli nousu 2 748 eli 20.0 % ja naisten 2 045 eli 11.1 %. Kaikkien muiden osastojen työpaikkatarjousluku nousi paitsi rakennusammattimiesten ja kotiapulaisten alaosaston.

Työnvälitykset. Kaikkiaan oli työnvälityksiä 29 497 (26 432), joista miesten 14 489 eli 49.1 % (12 508 eli 47.3 %) ja naisten 15 008 eli 50.9 % (13 924 eli 52.7 %). Miesten luvun nousu oli 1 981 eli 15.8 %, naisten 1 084 eli 7.8 % ja kokonaisluvun 3 065 eli 11.6 %. Nousua oli samoilla osastoilla ja samasta syystä kuin työpaikkatarjoustenkin nousua. Yleisen miesosaston välitysluvun muutokset olivat: rakennusammattimiesten alaosasto, laskua 880—751, metalliammattimiesten alaosasto, nousua 576—715, sekatyöntekijöiden alaosasto, nousua 4 522—5 111. Yleisellä naisosastolla olivat muutokset: kotiapulaisten alaosasto, laskua 563—402, tehdas- ym. ammattityöntekijäin alaosasto, nousua 638—727, puhdistus- ja aputyöntekijöiden alaosasto, nousua 4 517—4 675. Rakennusalalla lasku johtunee etupäässä kaupungin tilausten lisääntymisestä v. 1953, kun taasen kotiapulaialalla työmarkkinatilanteen paraneminen kiristi työvoiman puutetta siinä määrin, että välityslukuihin aleni.

Tarkemmat tilastotiedot käyvät selville eripainoksen taulukkoliitteestä.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli 176.1 työnhakemusta (tämä ns. yleinen rasitusluku oli v. 1953 210.8 ja v. 1952 161.0). Sataa työnhakemusta kohden oli 45.4 välitystä (v. 1953 39.0 ja v. 1952 50.0) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 79.9 välitystä (v. 1953 82.3 ja v. 1952 80.6). Luvut kuvastavat työmarkkinakehitystä ja osoittavat, että kertomusvuoden työmarkkinat olivat melkein yhtä edulliset kuin v:n 1952.

Kertomusvuoden aikana toimitettiin Ruotsiin seuraavat 82 välitystä: 2 sorvaajaa, 1 metallihioja, 77 pukutehtaan työntekijää, 1 insinööri ja 1 sisäkkö. Nämä luvut sisältyvät kokonaisvälityslukuun.

Ylioppilasvälityksen, joka toimi henkisen työn osaston alaisena, luvut sisältyvät eri osastojen välitystilastoihin siten, että sen työnhakijat kuuluivat henkisen työn osaston työnhakijoihin, mutta työpaikkatarjoukset ja välitykset jakaantuivat eri osastojen tilastoihin ko. työpaikan laadun mukaan. Ylioppilasvälityksen toimittamia välityksiä oli kaikkiaan 725 (814), ja ne jakaantuivat eri osastoille seuraavasti: henkisen työn osasto 502 (564), kotiapulaisten alaosasto 91 (136), sekatyöntekijöiden alaosasto 42 (43), metalli-ammattimiesten alaosasto 39 (26), ravintolaosasto 32 (23), tehdas- ym. ammattityöntekijäin alaosasto 9 (5), puhdistus- ja aputyöntekijäin alaosasto 8 (15), rakennusammattimiesten alaosasto 1 (2) ja maatalousosasto 1 (—).

Erikoisosastot. Erikoisosastojen toimintaa valvovat työnvälityslain ja työnvälitystojen ohjesäännön mukaan erityiset toimikunnat, puheenjohtajanaan lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajanaan lautakunnan varapuheenjohtaja.

Henkisen työn osaston (henkisen työn välityskeskus) toimikunnan varsinaiset jäsenet olivat: työnantajien edustajina varatuomari A. A. Heiniö ja kauppatieteiden kandidaatti A. P. Kauppinen sekä työntekijäin edustajina järjestösihteeri K. A. Kaski ja toimitsija A. A. Sainio. Varajäsenet olivat: työnantajien edustajina filosofian maisteri H. J. Hormio ja kanslianeuvos G. V. E. Sjöberg sekä työntekijäin edustajina toimittaja T. A. Kaiponen ja konttoristi L. S. Lehto. Toimikunta kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa.

Henkisen työn osaston johtajana oli filosofian maisteri Y. J. Vuorjoki.

Työmarkkinatilanne henkisen työn aloilla oli jatkuvasti riippuvainen koulutuksen laajuudesta, mutta siinä kuvastuivat myös jossakin määrin yleiset työmarkkinavaihtelut.

Koko vuosikymmenen ajan vallinnut lakimiesten ylituotannon aiheuttama työmarkkinatilanne jatkui, mutta lähiaikoina tilanne helpottunee lainopin kandidaattien valmistusluvun alkaessa pienentyä. Alemman oikeustutkinnon suorittaneista oli edelleen lievää puutetta. Valtiotieteiden kandidaattien keskimääräinen valmistusluku vuodessa on ollut noin 80 ja sen pitäisi merkitä lievää ylituotantoa. Ko. kandidaattien sijoittumis-sektori on kuitenkin niin laaja, että huomattavampia vaikeuksia ei työpaikan saannissa ole ilmennyt. Ekonomien ylituotantoa oli suotuisista talouselämän suhdanteista huolimatta edelleen havaittavissa. Metsänhoitajien ja agronomien kohdalla näytti tilanne pitkällisen ylitarjontakauden jälkeen olevan parantumassa. Sama koski kemisti-insinöörejä, kun taas kemistimaistereilla oli vielä sijoittumisvaikeuksia. Nais- ja miesmerkonomien kysyntä oli hyvä ja samoin muunkin konttorihenkilöstön, lukuunottamatta keski-ikään ehtineitä ja kansakoulupohjaisia pelkän lyhytaikaisen konttorikurssin käyneitä. Saksan kielen kirjeenvaihtajien kysyntä kasvoi huomattavasti ylittäen tarjonnan, mikä johtui liikesuhteiden vilkastumisesta Saksaan. Molempia kotimaisia kieliä riittävästi osaavista naiskonttoristeista oli jatkuvaa puutetta, samoin konekirjoittajista ja kielitaitoisista myymäläapulaisista.

Kertomusvuonna oli henkisen työn osaston alaosaosastojako seuraava: 1) virkamiehet, järjestöjen toimihenkilöt, korkeakoulututkinnon suorittaneet ja opettajat; 2) insinöörit ja teknikot; 3) konttorihenkilöstö; 4) myynti- ja mainoshenkilöstö; 5) muusikot ja muut taiteilijat; 6) ylioppilaat. Ylioppilasvälitys toimi edelleen Ylioppilaskuntien Liiton huoneistossa välittäen opiskeleville ylioppilaille tilapäistöitä lukujen ohessa.

Osasto harjoitti jatkuvasti molempiin työmarkkinaosapuoliin kohdistuvaa propagandaa lehtiutisin ja -ilmoituksin, kirjeitse, puhelimitse sekä henkilökohtaisen yhteydenoton kautta.

Työnhakemukset. Osastolle tehtyjen työnhakemusten luku oli 18 431 (18 687), joista miesten 7 702 eli 41.8 % (8 724 eli 46.7 %) ja naisten 10 729 eli 58.2 % (9 963 eli 53.3 %). Työnhakemusten luku aleni v:sta 1953 256:lla eli 1.4 %. Miesten kohdalla oli alennusta 1 022 eli 11.7 %. Naisten luku kasvoi 766:lla eli 7.7 %.

Työnhakijat. Osaston työnhakijain luku oli 8 695 (8 851), josta miehiä 3 484 eli 40.1 % (3 618 eli 40.9 %) ja naisia 5 211 eli 59.9 % (5 233 eli 59.1 %). V:een 1953 verrattuna aleni työnhakijaluku 156:lla eli 1.8 %. Miesten luku aleni 134:llä eli 3.7 % ja naisten 22:lla eli 0.4 %.

Alaosaostoittain tapahtuivat seuraavat muutokset: virkamiesvälityksen työnhakijaluku aleni 930—891, myyntihenkilöstön 1 219—1 181, insinööri- ja teknikkovälityksen 792—667 ja ylioppilasvälityksen 1 576—1 452, kun taas konttorihenkilöstön välityksessä oli nousua 3 767—3 954. Yleisen työllisyystilanteen paranemisen johdosta ilman

työtä olevien työnhakijoiden luku vähentyi. Myös konttorihenkilöstön työnhakijaluvun nousu selittyi, vaikkakin se oli päinvastainen ilmiö, työmarkkinatilanteen perusteella siten, että kesäapulaisten selvästi kasvanut kysyntä lisäsi myös työnhakijalukua. Sitäpaitsi johti naiskonttoristien kasvanut kysyntä loppuvuonna pätevän työvoiman suoraan naiseen puutteeseen, jonka vallitessa konttoristivälityksen kaltainen laajalle toimintalueelle levittyvä erikoistyonvälitys kykeni keskittävänä elimenä kokoamaan ja tarjoamaan työvoimaa työnantajille silloinkin kun näiden oli sitä perin vaikea muilla keinoin saada. Tämä ilmiö todettiin jo 1940-luvun loppupuoliskolla vallinneen konttoristityövoiman puutteen aikana. Naisten työnhakemusten kokonaisluvun kasvun aiheuttivat naiskonttoristit ja eräät muut ryhmät. Miesten työnhakemusten ja työnhakijain luku oli korkeimmillaan huhtikuussa ja naisten toukokuussa.

Työpaikkatarjoukset. Työpaikkatarjouksia tehtiin 5 150 (4 540), joista miehille 1 853 eli 36.0 % (1 782 eli 39.3 %) ja naisille 3 297 eli 64.0 % (2 758 eli 60.7 %). Miesten luku kohosi 71:llä eli 4.0 % ja naisten 539:llä eli 19.5 %.

Työnvälitykset. Työnvälityksiä suoritettiin 3 955 (3 793), joista miesten 1 558 eli 39.4 % (1 567 eli 41.3 %) ja naisten 2 397 eli 60.6 % (2 226 eli 58.7 %). Miesten välitysluku väheni 9:llä eli 0.6 % ja naisten lisääntyi 171:llä eli 4.3 %.

Työpaikkatarjousten ja työnvälitysten kokonaisluvun nousu kuvasti työmarkkinatilanteen paranemista. Nousua tapahtui kuitenkin vain naisten kohdalla, miesten lukujen pysyessä suurin piirtein ennallaan.

Alaosastoittain tapahtui työnvälitysten luvussa seuraavia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna: nousua oli konttorihenkilöstön välityksessä 1 453—1 731, insinööri- ja teknikkovälityksessä 84—110 ja taiteilijavälityksessä 1 069—1 095. Laskua tapahtui virkamiesvälityksessä 165—114, myyntihenkilöstön välityksessä 458—403 ja ylioppilasvälityksessä 564—502. Myyntihenkilöstön välityksessä aiheutti marraskuussa melkoista vähennystä jouluapulaistilausten lykkääntyminen, minkä syynä lieenee ollut työnantajien epävarmuus parantuneiden suhdanteiden vaikutuksesta joulumarkkinoihin. Ylioppilasvälityksen luonteesta johtuen näkyi sen välitystoiminnassa työmarkkinoiden vahvistuminen paljon hitaammin kuin esim. konttorihenkilöstön välityksessä. Sijaistyövoiman käyttö osastolla vaikutti myös jonkin verran tuloksia alentavasti myyntihenkilöstön ja virkamiesvälityksen toiminnassa. Ylioppilasvälityksen toimittamat välitykset jakaantuivat seuraavasti: opetustoimi 102 (125), teknilliset alat 9 (13), liike- ja toimistoala 372 (383), terveyden- ja sairaanhoito 4 (11), julkiset yhdyskunnat ja järjestöt 4 (7), kirjallinen ja taiteellinen toiminta 11 (25).

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli 357.9 työnhakemusta (411.6). Muutos kuvastaa työmarkkinatilanteen kevenemistä. Sataa työnhakemusta kohden toimitettiin 21.5 välitystä (20.3) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 76.8 välitystä (83.5).

Osaston kokonaismenot olivat kertomusvuonna 8 410 847 mk (7 259 433 mk).

Nuorisosaaston toimikunnan tehtävänä on ohjesäännön mukaisesti erityisesti valvoa, että työnhakija, mikäli mahdollista, osoitetaan työhön, jossa hän ansion lisäksi saa tilaisuuden sellaisen ammatin oppimiseen, missä hänellä on kehitys- ja vastaisia ansiomahdollisuuksia sekä huolehtia siitä, että työnhakijalle, mikäli mahdollista, annetaan tarpeellista ammatinvalinnanohjausta. Tämän tehtävänsä täyttämiseksi nuorisosaasto huolehti kiinteässä yhteistyössä koululaitoksen kanssa yleisohjauksen ja soveltuvuustutkimuksen järjestämisestä keski- ja jatkokouluissa. Täten luodaan pohja osaston virkailijoiden antamalle henkilökohtaiselle ohjaukselle ja työhönsijoittamiselle, jonka jälkitarkkailu ja jatko-ohjaus täydentää. Tärkeän osan osaston työstä muodostivat erilliset valintakokeet ja toiminnan kehittämiseen tähtäävä tutkimustyö.

Varsinaisia jäseniä toimikunnassa olivat kertomusvuonna työnantajien edustajina diplomi-insinööri G. H. M. Burmeister ja johtaja E. V. P. Varanko, työntekijäin edustajina toimitsija H. O. Helkavuori ja luennoitsija O. E. Viljanen sekä koululaitoksen ja vapaan nuorisotyön edustajana pastori A. A. W. Palmgren. Varajäseniä olivat työnantajien edustajina sosiaalineuvos A. Kaskela ja varatuomari T. V. Sivula, työntekijäin edustajina toimitsijat H. T. Brask ja I. E. Mattila sekä koululaitoksen ja vapaan nuorisotyön edustajana toimittaja E. Wiksten. Toimikunta kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa.

Ammatinvalinnanohjaustoimintaa kehittävänä erikoiselimenä toimi edelleen kaupunginhallituksen asettama ammatinvalintakomitea, jonka puheenjohtajana oli apulaiskaupunginjohtaja P. B. J. Railo.

Nuoriso-osaston johtajana oli filosofian maisteri W. Mattlar.

Osaston harjoittama työnvälitystoiminta kohdistui yksinomaan alle 18-vuotisiin nuoriin. Sen sijaan tästä ikärajusta ei voitu pitää kiinni ammatinvalinnanohjauksessa. Asiakkaina esiintyi siten aikuisiakin henkilöitä, joille annettiin heidän ammatinvalintaansa koskevia ohjeita ja neuvoja.

Yleisohjaus. Yhteistyössä koulujen kanssa järjestettiin kansakoulujen jatkoluokilla ja kaupungissa toimivien oppikoulujen keskikouluasteen ylimmällä luokalla ammatinvalintaa palvelevaa valistustoimintaa. Tässä työssä käytettiin opetusvälineinä ammatinvalintakomitean julkaisuja: Valitsemme ammattia (Vi väljer yrke), Minä ja ammatit (Yrket och jag), Ammatillinen koulutus kansakoulun jälkeen (Yrkesutbildning efter folkskolan) sekä Keskikoululaisen ammatinvalinta (Yrkesvalet i mellanskolan). Kansakoulujen VI-luokkalaisille jaettiin ammatinvalintakomitean julkaisua *Mihin nyt?* (Vilken väg?), jonka tarkoitus on selvittää kansakoulun VI luokan jälkeen avautuvia koulutusmahdollisuuksia.

Oppilaiden tutustuttaminen em. aineistoon tapahtui kansakoulujen jatkoluokilla opetusohjelman puitteissa opettajien toimesta, keskikouluissa sen sijaan pääasiallisesti varsinaisen opetusohjelman ulkopuolella, erityisten yhdysopettajien avulla. Ammatinvalinnanohjauksen virkailijat aloittivat säännöllisesti valistustoiminnan pitämällä kouluissa toiminnan tarkoitusta selostavia oppitunteja, yhteensä 183 (140).

Mainittuun kirjallisuuteen perustuvaa valistustoimintaa täydennettiin osaston organisoimalla laajalla koululaisretkeilyllä teollisuus- ym. laitoksiin sekä elokuva- ja rainaesityksillä. Kertomusvuoden aikana toimeenpantiin kaikkiaan 836 (811) eri koululaisretkeä 120 (124) retkikohteeseen. Kevät- ja syyslukukauden aikana osallistui näihin retkiin 8 593 (7 951) oppilasta, vastaten jatkokoululaisten osalta kahta vuosiluokkaa. Elokuva- ja rainaesityksiä pidettiin 227 (94). Osaston hallussa oli kertomusvuonna 7 elokuvaa, 5 rainaa ja kaksi amatteja esittävää kuultokuvasarjaa. Kahteen mykkäelokuvaan sekä kaikkiin rainoihin liittyi tekstiselostuksia, joista eräitä painettujakin. Lisäksi oli kertomusvuonna käytettävissä muutamia Aslavarolla saatuja elokuvia. Yhteistyössä Finlandia Kuva Oy:n kanssa voitiin eräisiin kouluihin järjestää ammatinvalinnanohjausta palvelevia varsinaisia opetuselokuvatunteja. Täysin tyydyttävää esitysmateriaalia on kuitenkin miltei mahdotonta saada valmiista raina- ja elokuvatuotannosta, joten vastedes olisi kiinnitettävä huomiota tämän alan kehittämiseen ammatinvalinnanohjauksen tarpeet huomioon ottaen.

Pohjaa luovaan yleisohjaukseen liittyivät myös vanhempien illoissa pidetyt esitykset ammatinvalinnanohjauksesta sekä vanhempien vastaanotot henkilökohtaisen ohjauksen yhteydessä. Edellisiä oli kertomusvuonna 28 (15). Kokeilumielessä järjestettiin eräissä kansakoulussa vanhempienilta VI luokan oppilaiden vanhemmille tarkoituksena selostaa oppilaiden mahdollisuuksia päästä ammattikouluihin. Saadun kokemuksen perusteella ilmeisesti kannattaisi jatkaa näitä VI luokkien tilaisuuksia tulevaisuudessakin, mikäli mahdollisuus siirtyä tältä asteelta toisiin koulumuotoihin tulee säilymään.

Soveltuvuuden selvittäminen. Koulua käyvien ohjattavien soveltuvuuden selvittämiseksi suoritettiin psykologisia joukkokokeita kouluissa 2 733 (2 738) oppilaan kohdalla. Lisäksi suoritettiin 223 (211) yksilökoetta. Viimeksimainittuun lukuun sisältyy kuitenkin pääasiallisesti koulunsa päättäneitä henkilöitä. On syytä todeta, että työvoiman vähyyden takia varsin suuri määrä yksilötutkimukseen pyrkiviä henkilöitä piti käännyttää takaisin. Lääkärinlausunnot hankittiin 2 910 (2 574) koululaisesta. Opettajat antoivat omia lausuntojaan 2 890 (2 574) koululaisesta sekä lisäksi 439 (353) työhön pyrkivästä ammattikoulun oppilaasta. Kaikki koululaiset saivat lisäksi opettajien ohjaamina ja yhteistyössä vanhempiensa kanssa kirjallisesti esittää ammatintoiveensa perusteluineen henkilökohtaisen ohjauksen pohjaksi.

Kansakoulujen 8-luokkalaisten testaus suoritettiin kertomusvuonnakin vasta kevät-lukukaudella, jolloin ko. oppilaat ovat varttuneempia. Täten saatiin myös laaja oppikoulumateriaali kokonaisuudessaan käsitellyksi ennen kansakoulutestauksen alkamista, mikä helpotti vuosittain kasvavan testausaineiston aiheuttamaa vaikeaa tilanhautta.

Edellä mainittujen selvitysten ja toimenpiteiden pohjalta osaston virkailijat antoivat kouluissa käydessään *henkilökohtaista ohjausta* 2 838 (2 502) jatkokoulun ja keskikoulun oppilaalle. Muita ensikertalaisia ohjattavia oli 996 (998). Uusintakäyntejä osastolla oli

736 (753), edustajien kautta neuvoa pyytäneitä 598 (516), kirjeellisesti neuvottuja 247 (261) ja puhelimitse neuvottuja 811 (721) eli kaikkiaan 6 226 (5 751).

Jälkitarkkailu ja jatko-ohjaus. Osaston eräänä tehtävänä oli ammatinvalinnanohjausta saaneiden, sekä työhön sijoitettujen että jatko-opintoja harjoittavien, menestyksen seuraaminen. Tarkkailun kohteena oli kertomusvuoden aikana 1 909 (2 185) henkilöä. Esimiehen lausuntoja työhön sijoittuneiden ohjattujen menestyksestä saatiin 435 (475) henkilöstä. Henkilökohtaista jatko-ohjausta annettiin 139 (236) henkilölle, jotka ammatillisen kehityksensä alkuvaiheessa eivät olleet tyydyttävästi menestyneet tai kaipaivat muuten lisäohjausta tai apua uuden työpaikan hankinnassa ja valinnassa.

Jälkitarkkailun yhteydessä aloitettiin kertomusvuoden kuluessa uusi validiteettitutkimus. Se kohdistuu kaikkiaan 1 650 ammatinvalinnanohjausta saaneeseen henkilöön. Niistä on 991 keskikouluasteella ohjattua, joiden myöhempi koulussa ja työssä menestyminen selvitetään ja 650 jatkokoululaista, joiden työssä menestymistä tutkitaan esimiesten antamien lausuntojen perusteella. Näin voidaan työssämenestys tai koulumenestys asettaa kriteeriksi ohjaukselle ja tutkia yksityiskohtaisesti ammatinvalinnanohjauksen käytössä ohjaushetkellä olevien opettajanlausuntojen, kouluarvosanojen ja soveltuvuuskokeiden ennustavuutta.

Uuden tutkimusmateriaalin matemaattis-tilastollinen käsittely, jonka yhteydessä laskettiin mm. 1 222 korrelaatiota, johti menetelmien tarkistukseen ja parantamiseen sekä teki ohjaajille mahdolliseksi käyttää opettajanlausuntoja, soveltuvuuskokeita ja kouluarvosanoja entistä paremmin hyväkseen.

Esimiehen lausuntojen avulla oli mahdollista 1 075 työhön sijoittuneen henkilön osalta todeta, että 641:stä ohjausta noudattaneesta on menestymättömiä ollut 58 eli 9.0 %, kun taas niistä 434:stä, jotka eivät ole noudattaneet ohjausta, oli menestymättömiä 178 eli 41.2 %. Epäonnistuminen sattuu siis runsaasti neljä kertaa useammin niille, jotka eivät noudata ohjausta.

Valintakokeet. Tässä kertomuksessa mainittujen soveltuvuuskokeiden lisäksi osasto suoritti huomattavan määrän ns. valintakokeita, joiden tarkoituksena on oppilasvalinnan helpottaminen tai työvoiman oton ratkaiseminen. Niinpä tutkittiin keväällä 1 130 (1 045) kaupungin valmistaviin ammattikouluihin pyrkinyttä kansakoulun oppilasta. Tavanmukaiset vuosittain suoritettavat valintakokeet tehtiin kertomusvuonnakin Ryttylän koulukodissa (4 tapausta). Lisäksi suoritettiin Tilastollisen päätoimiston pyynnöstä mainitun viraston Holleritkoneen käyttäjiksi nuorisovälityksen kautta pyrkineiden tyttöjen soveltuvuuden selvittäminen.

Apuvälineiden ja menetelmien kehittäminen. Kertomusvuoden aikana pyrittiin jatkuvasti kehittämään ja tehostamaan ohjausmenetelmiä.

Vuoden lopulla alettiin osaston virkailijoiden yhteisissä kokouksissa pohtia ja kehittää haastattelumenetelmää ammatinvalinnanohjauksen yhteydessä. Työskentelyä tämän tärkeän asian kohdalla jatketaan.

Erityistä huomiota kiinnitettiin kouluissa tapahtuvan yleisohjauksen tehostamiseen. Tässä mielessä ryhdyttiin kehittämään ammatinvalinnanohjauksen opetussuunnitelmaa, joka edellyttää assistentin entistä kiinteämpää mukanaoloa koulun puitteissa tapahtuvassa ohjaustyössä. Tarkoituksena on saada ko. suunnitelma kehitetyksi lukuvuoden 1954—55 aikana niin pitkälle, että sitä voitaisiin ryhtyä toteuttamaan syksyllä 1955. Kertomusvuonna oli jo mahdollista suppeassa mittakaavassa suorittaa suunnitelman mukaista kokeilutyötä.

Myös valintamenetelmät olivat huomion kohteena, mm. suoritettiin ammattikouluun pyrkivien valintatestisarjan validiteettitutkimus. Samalla selvitettiin poikien osalta ammattikoulun järjestämien pääsykokeitten sekä kansakoulujen päästötodistusten ennustavuusarvo. Kriteerinä näissä validiteettitutkimuksissa käytettiin menestymistä ammattikoulun ensimmäisellä vuosikurssilla. Tutkimus liittyi läheisesti suunnitelmiin, joiden mukaan osaston testauspsykologit vastaisuudessa yksinään suorittaisivat valinnan.

Uusia kielellisiä, matemaattisia, mekaanis-teknisiä, visualisointi- sekä manuaalisia testejä laadittiin. Tämän lisäksi laskettiin interkorrelaatiot ja reliabiliteetit käytetyistä testisarjoista. Mainittakoon, että nyt ensi kerran on saatu tilanne sellaiseksi, että jokaista testattavaa ryhmää varten (ammattikouluihin pyrkijät, kansakoulujen jatkoluokkalaist ja keskikoululaist) on oma testisarjansa, jopa niin että etenkin keskikoululaisten kohdalla voidaan eri vuosina käyttää eri testisarjoja.

Karakterologisella testirintamalla kokeiltiin erästä S-testin muunnelmää ammattikoulun valintakokeiden yhteydessä. Warteggin testin kvantifioimista varten laadittiin uusi verrattain helppokäyttöinen ja näin luotettavamman interindividuaalisen käytön takaava pistelaskujärjestelmä, joka pohjaa Warteggin viimeisiin tutkimuksiin tällä linjalla. Uutena tutkimusmenetelmänä yksilötapauksia varten omaksuttiin laitoksen käyttöön amerikkalainen Wechsler-Bellevue-testi. Pienehkölle koehenkilöjoukolle suoritettiin kokeilunluontoisesti eräs uusi Otis-tyyppinen testi. Kertomusvuonna laadittiin vielä kaksi harrastustestiä. Zulliger-testiä koskeva tutkimus saatiin valmiiksi. Se tulee merkityksellisesti palvelemaan testin erittäin laajaa käyttöä soveltuvuustutkimuksessa ja sitä tullaan edelleen täydentämään.

Kouluissa käytetystä ohjausmateriaalista uusittiin julkaisut Ammatillinen koulutus kansakoulun jälkeen ja Keskikoululaisen ammatinvalinta. Niinkään otettiin käyttöön tarkistettut ja parannetut ammatinvalinnanohjauslomakkeet.

Kaupungin myöntämän apurahan turvin osallistui neljä osaston psykologia amerikkalaisen professori A. S. Elosen pitämille erään persoonallisuustestin käyttöön perehdyttäville kursseille. Osastonjohtajalla oli tilaisuus osallistua Bonnissa 7—16. 9. pidettyyn ensimmäiseen kansainväliseen ammatinvalinnanohjauskongressiin ja toiseen kansainväliseen ammatinvalinnanohjausseminariin, josta saatiin tuloksena ohjaustoiminnan vastaiselle kehittämiselle arvokkaita herätteitä ja käyttökelpoista materiaalia.

Nuorison työnvälitys kohdistui yksinomaan alle 18-vuotisiin nuoriin, jotka esiintyvät seuraavassa työnvälitystilastossa riippumatta siitä, olivatko he saaneet ammatinvalinnanohjausta vai ei. Ohjauksen saaneista hakeutuu huomattava osa eri kouluihin kartutamaan tietoaan, eikä ole siis välittömästi työhönsijoitustoimenpiteen tarpeessa.

Nuoriso-osastolle esitettiin 6 886 (6 884) työnhakemusta, joista poikien tekemiä 3 541 (3 504) eli 51.4 (50.9) % ja tyttöjen tekemiä 3 345 (3 380) eli 48.6 (49.1) %. Runsaimmin tehtiin uusia työnhakemuksia huhti—kesäkuun aikana, jolloin koululaiset pyrkivät sijoittumaan työhön.

Työnhakemusten määrä lisääntyi poikien osalta edelliseen vuoteen verrattuna 37:llä eli 1.1 % ja väheni tyttöjen osalta 35:llä eli 1.0 %. Kokonaislisäys oli 2 eli 0.2 %.

Työtä hakeneita henkilöitä oli nuoriso-osastolla 3 974 (3 693), joista poikia 1 994 (1 820) eli 50.2 (49.3) % ja tyttöjä 1 980 (1 873) eli 49.8 (50.7) %.

Työnhakijat lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna poikien osalta 174:llä eli 9.6 % ja tyttöjen osalta 107:llä eli 5.7 %. Kokonaislisäys oli 281 eli 7.6 %.

Työnhakijaluvun lisääntymiseen vaikutti lähinnä 14—17-vuotiaiden kohdalla jo ilmeiseksi käynyt ikäluokkien kasvu, joka lähivuosina tulee varsin huomattavaksi.

Työnhakijoiden pyrkimystä eri työaloille kuvaa seuraava taulukko:

Ammattiala	Pojat	%	Tytöt	%	Yhteensä	%
Maatalous	4	0.2	1	0.1	5	0.1
Metsätalous	1	0.1	—	—	1	0.0
Teollisuus ja käsityö	619	31.0	102	5.2	721	18.1
Rakennustyöt	42	2.1	—	—	42	1.1
Henkinen työ	74	3.7	712	35.9	786	19.8
Liikenne	162	8.1	—	—	162	4.1
Ravintola- ja hotelliliike	6	0.3	10	0.5	16	0.4
Taloustoimet	—	—	101	5.1	101	2.5
Erinäiset toimet	1 086	54.5	1 054	53.2	2 140	53.9
Yhteensä	1 994	100.0	1 980	100.0	3 974	100.0

Työnhakijoista oli vieraskuntalaisia 39.2 (20.2) %.

Työpaikkatarjoukset. Työpaikkatarjousten lukumäärä oli 3 748 (2 971), joista pojille tarkoitettuja paikkoja 1 740 (1 338) eli 46.4 (45.0) % ja tytöille tarkoitettuja 2 008 (1 633) eli 53.6 (55.0) %. Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkatarjousten lukumäärä nousi 777 eli 25.9 % (poikien kohdalla 402 eli 30.0 % ja tyttöjen kohdalla 375 eli 22.6 %). Parina edellisenä vuonna ilmennyttä nuorisotyöttömyyden uhkaa ei voitu todeta enää kertomusvuonna.

Tarjotut työpaikat jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti:

Ammattiala	Pojat	%	Tytöt	%	Yhteensä	%
Maatalous	9	0.5	4	0.2	13	0.3
Teollisuus ja käsityö.....	479	27.6	153	7.6	632	16.9
Rakennustyöt	54	3.1	—	—	54	1.5
Henkinen työ	77	4.4	580	28.9	657	17.5
Liikenne	41	2.3	—	—	41	1.1
Ravintola- ja hotelliliike	6	0.3	31	1.5	37	1.0
Taloustoimet	—	—	349	17.4	349	9.3
Erinäiset toimet	1 074	61.8	891	44.4	1 965	52.4
Yhteensä	1 740	100.0	2 008	100.0	3 748	100.0

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli 183.7 työnhakemusta (v. 1953 231.7 ja v. 1952 149.3). Luvun pieneminen osoittaa tasaantunutta työmarkkinatilannetta.

Työväilytysten yhteissumma oli 2 740 (2 305), josta poikien väilyksiä 1 375 (1 164) eli 50.2 (50.5) % ja tyttöjen 1 365 (1 141) eli 49.8 (49.5) %. Väilykset lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna 435 eli 18.9 % (poikien osalta 211 eli 18.1 % ja tyttöjen osalta 224 eli 19.6 %).

Työväilykset jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Pojat	%	Tytöt	%	Yhteensä	%
Maatalous	6	0.4	2	0.1	8	0.3
Teollisuus ja käsityö.....	425	30.9	124	9.1	549	20.0
Rakennustyöt	54	3.9	—	—	54	2.0
Henkinen työ	56	4.1	415	30.4	471	17.2
Liikenne	39	2.8	—	—	39	1.4
Ravintola- ja hotelliliike	5	0.4	21	1.5	26	0.9
Taloustoimet	—	—	118	8.6	118	4.3
Erinäiset toimet	790	57.5	685	50.3	1 475	53.9
Yhteensä	1 375	100.0	1 365	100.0	2 740	100.0

Sataa työnhakemusta kohden toimitettiin 39.8 väilystä (33.5) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 73.1 väilystä (77.6). Väilyksistä oli varsinaisia oppilaspaikkoja pojille 443 eli 32.3 % kaikista poikien väilyksistä, tytöille 406 eli 36.3 % tyttöjen väilyksistä eli yhteensä 939 varsinaista oppilaspaikkaa, mikä on 34.3 % väilysten kokonaismäärästä. V:n 1953 vastaavat prosenttimäärät olivat 29.0, 40.6 ja 34.8 %. Tilapäistöihin väilytettiin 61 poikaa ja 56 tyttöä, yhteensä 117 eli 4.3 % kaikista väilyksistä.

Osasto pääsi kertomusvuonna muuttamaan uuteen, ajanmukaiseen huoneistoon Postisäästöpankin talossa Unioninkatu 20.

Osaston kokonaismenot olivat 16 531 012 mk (13 449 654 mk).

Merimiesosaston toimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna seuraavat varsinaiset jäsenet: työnantajain edustajina merikapteeni B. Hilbert ja perämies L. G. Lindström sekä työntekijäin edustajina sihteeri B. E. Johansson ja asiamies H. J. Löfström. Varajäseninä olivat työnantajain edustajina prokuristi N. Flittner ja merikapteeni A. B. A. Korhonen sekä työntekijäin edustajina asiamies E. M. Larsson ja konemestari V. J. Rosenberg. Toimikunta kokoontui kolme kertaa.

Osastonjohtajana oli ekonomi N. B. Mattsson sekä hänen ollessaan virkavapaana 1. 1. — 30. 9. hovioikeuden auskultantti H. E. Quick.

Kertomusvuotta edeltäneen vuoden lopussa alkanut merimiesväilystoiminnan vilkastuminen jatkui myös kertomusvuonna saavuttaen huippunsa elokuussa. Väilystoiminnan lisääntyminen johtui osittain huomattavista laivojen uudishankinnoista. Helsingin satamaan saapuneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 352 alusta suurempi kuin edellisenä vuonna. Työpaikkojen tarjonta ja kysyntä olivat tasapainossa aina elokuun loppuun asti, mistä alkaen ilmeni työpaikkojen ylitarjontaa. Varsinkin kansityöpaikkojen

täyttämässä esiintyi vaikeuksia vuoden loppupuolella. Messipojista ja -tytöistä sekä keittiöapulaisista oli jatkuvaa puutetta kesästä lähtien. Näin ollen voitiinkin entistä enemmän sijoittaa ensi kertaa merille pyrkiviä henkilöitä. Ensikertalaisten sijoittamiseen merialalle pyrittiinkin määrätietoisesti, sillä oli huomattu odotettua enemmän mereltä maa-aloille siirtymistä.

Työvoiman alitarjonnan vuoksi joutui osasto, etenkin joulukuussa tilaamaan kansija taloushenkilökuntaa Kotkan ja Turun merimiesvälitystoimistoista. Ruotsissa ilmenneen merialan työvoimapulan johdosta tiedusteltiin osastolta jatkuvasti työvoimaa ruotsalaisiin aluksiin. Myös muiden Skandinavian maiden aluksiin tilattiin työvoimaa osastolta. Vieraan maan laivoihin osoitettiin kuitenkin työntekijöitä vain siinä tapauksessa, että kotimaan aluksissa avoinna olevat paikat ensin saatiin täytetyksi.

Vuoden lopussa kuului kauppalaivastoomme 602 alusta, joiden yhteinen bruttovetoisuus oli 722 549 tonnia (v. 1953 olivat vastaavat luvut 613 alusta ja 675 544 t.). Kokonaislisäys edellisen vuoden aikana oli 47 005 bruttotonnia siitä huolimatta, että alusten lukumäärässä oli tapahtunut vähennystä. Mainittakoon, että v. 1939 oli kauppalaivastossamme 861 alusta bruttovetoisuuden ollessa 669 554 tonnia. Kauppalaivastomme oli vuoden lopussa 53 005 bruttotonnia eli 7.9 % suurempi kuin v. 1939. Kertomusvuoden päättyessä oli höyryaluksia 327 (338), moottorialuksia 150 (147) sekä apukoneella varustettuja purjelaivoja 125 (126). Varsinaisia purjelaivoja ei kauppalaivastossamme enää kertomusvuoden päättyessä ollut.

Osasto oli kiinteässä yhteistyössä merialan eri ammattijärjestöjen kanssa. Osastonjohtaja selosti sekä radion että päivälehtien välityksellä ajankohtaisia merimiesvälitystä koskevia kysymyksiä. Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriössä kuultiin osastonjohtajaa asiantuntijana merimiesvälitysten toimintaa koskevissa neuvotteluissa.

Työnhakemuksia oli kertomusvuonna 4 098 (3 790), joista miesten hakemuksia 3 559 eli 86.8 % (3 305, 87.2 %) ja naisten työnhakemuksia 539 eli 13.2 % (485, 12.8 %). Kokonaislisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 308 eli 8.1 %. Miesten työnhakemusten kohdalla oli lisäys 254 eli 7.7 % ja naisten 54 eli 11.1 %.

Suurin työnhakemusten lukumäärä oli kesäkuussa, 974 työnhakemusta ja pienin tammi-kuussa, 571 työnhakemusta.

Työnhakemukset jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti: kansihenkilökuntaa 1 555 eli 37.9 % (1 418, 37.1 %), konehenkilökuntaa 1 471 eli 35.9 % (1 367, 35.7 %), taloushenkilökuntaa 1 041 (joista 502 miehiä ja 539 naisia) eli 25.4 % (v. 1953 502 miestä ja 485 naista, yhteensä 987 eli 26.7 %) sekä muut 31 eli 0.8 % (18, 0.5 %).

Työnhakijoita oli 2 597 (2 534), joista miehiä 2 268 eli 87.3 % (2 250, 88.8 %) ja naisia 329 eli 12.7 % (284, 11.2 %). Kokonaislisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 63 eli 2.5 %. Miesten kohdalla oli lisäys 18 eli 0.8 % ja naisten 45 eli 15.8 %. Kokonaismäärän lisäys aiheutui pääasiassa ensi kertaa merille pyrkivien lukumäärän suurenemisesta.

Ammattialoittain työnhakijaryhmät jakaantuivat seuraavasti: kansihenkilökuntaa 987 eli 38.0 % (967, 38.2 %), konehenkilökuntaa 953 eli 36.7 % (930, 36.7 %), taloushenkilökuntaa 637 (308 miestä ja 329 naista) eli 24.5 % (v. 1953 336 miestä ja 284 naista, yhteensä 620 eli 24.4 %) sekä muut 20 eli 0.8 % (17, 0.7 %).

Työnhakijoista oli vieraskuntalaisia keskimäärin 40 % (42 %).

Työpaikkatarjouksia oli kertomusvuonna 3 680 (2 925), joista miesten paikkoja 3 136 eli 85.2 % (2 470, 84.4 %) ja naisten paikkoja 544 eli 14.8 % (455, 15.6 %). Kokonaislisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 755 eli 25.8 %. Miesten työpaikkatarjouksia oli 666 eli 27.0 % ja naisten 89 eli 19.6 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli 111.4 (129.6) työnhakemusta.

Työpaikkatarjouksia oli eniten elokuussa, 513, ja vähiten helmikuussa, 160.

Työpaikkatarjoukset jakaantuivat eri aloille seuraavasti: kansihenkilökuntaa 1 346 eli 36.6 % (1 007, 34.4 %), konehenkilökuntaa 1 016 eli 27.6 % (902, 30.8 %), taloushenkilökuntaa 1 127 (583 miestä ja 544 naista) eli 30.6 % (v. 1953 483 miestä ja 455 naista, yhteensä 938 eli 32.1 %) sekä muut 191 eli 5.2 % (78, 2.7 %).

*Työväilytys*ä toimitettiin kertomusvuonna 3 420 (2 781), joista miesten väilyksiä 2 909 eli 85.1 % (2 338, 84.1 %) ja naisten väilyksiä 511 eli 14.9 % (443, 15.9 %). Kokonaislisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 639 eli 23.0 %. Miesten väilyksiä oli 571 eli 24.4 % ja naisten 68 eli 15.3 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Muihin kuntiin toimitettiin väilyksiä yhteensä 904, mikä on 26.4 % kokonaismäärästä

(773, 27.6 %). Tilapäisiin toimiin oli välityksiä yhteensä 210, mikä on 6.1 % kokonaismäärästä (77, 2.8 %).

Sataa työnhakemusta kohden oli kertomusvuonna 83.5 välitystä (73.4) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 92.9 välitystä (95.1).

Työnvälityksiä oli eniten elokuussa, 454, ja vähiten helmikuussa, 154.

Työnvälitykset jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti: kansienkilökuntaa 1 227 eli 35.9 % (965, 34.5 %), konehenkilökuntaa 970 eli 28.4 % (865, 30.8 %), taloushenkilökuntaa 1 042 (531 miestä ja 511 naista) eli 30.5 % (v. 1953 441 miestä ja 443 naista, yhteensä 884 eli 31.9 %) sekä muut 181 eli 5.2 (76, 2.8) %.

Osaston kokonaismenot olivat 2 843 719 mk (2 773 402 mk).

Yksityiskohtaiset tilastotiedot toiminnasta selviävät eripainoksen taulukkoliitteistä.

Maatalousosaston toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat kertomusvuonna työnantajien edustajina kapteeni R. E. Norrback ja maatalous- ja metsätieteenkandidaatti T. T. Ora sekä työntekijäin edustajina puheenjohtaja J. E. Auer ja liittosihteeri K. H. J. Vähätalo. Varajäseninä olivat työnantajain edustajina maatalous- ja metsätieteen kandidaatti G. Engström ja maanviljelysneuvos M. J. Kaltio sekä työntekijäin edustajina toimitsijat N. N. Jeminen ja H. J. A. Snabb. Toimikunta kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa.

Maatalousosaston johtajana oli metsänhoitaja M. Valtonen.

Koko loppukesän ja syksyn yhtämittaa jatkuneiden sateiden vuoksi oli kertomusvuosi maataloudelle vaikea. Liiallinen sade ja lisäksi perunarutto sekä hallat alensivat satotulosta ja huononsivat sen laatua. Sadonkorjuukiireet jatkuivat aivan lokakuun loppuun asti.

Maaseudun talouselämässä kumminkin oli havaittavissa hyvien suhdanteiden vaikutusta. Metsäkauppoja tehtiin paljon ja hintataso oli koko vuoden hieman nouseva. Tästä johtuen oli metsätöitä runsaasti.

Työttömyyttä esiintyi vain alkuvuodesta runsaasti. Osaston toimesta osoitettiin kaupungin metsätyömaille kaupunkilaisia, toisten osastojen kirjoissa olevia, työasiainlautakuntaan ilmoittautuneita yksinäisiä miehiä 312, joista vain 45 otti työpaikan vastaan.

Maataloustyönantajain Liitto lahjoitti suomen- ja ruotsinkielisiä työsopimuslomakkeita osaston jaettavaiksi maataloustyönantajille. Lomakkeita jaettiin ja samalla suositeltiin kirjallisten työsopimusten tekoa molempien osapuolten eduksi, koska erimielisyyksien syntymiseen työsuhdeasioissa on ollut usein syynä se, ettei riittävän tarkasti ole sovittu kaikista yksityiskohdista.

Työnhakemuksia oli kertomusvuonna 3 851 (3 104), joista miesten 2 918 eli 75.8 % (2 265, 73.0 %) ja naisten 933 eli 24.2 % (839, 27.0 %). Työnhakemusten lukumäärä lisääntyi siis kertomusvuonna 747:llä eli 24.1 %, joista miesten hakemusten luku 653:lla eli 28.8 % ja naisten 94:llä eli 11.2 %.

Työnhakijoiden lukumäärä oli 2 140 (1 765), josta miehiä 1 578 eli 73.7 % (1 259, 71.3 %) ja naisia 562 eli 26.3 % (506, 28.7 %). Työtä hakeneiden henkilöiden lukumäärä lisääntyi siis 375:llä eli 21.2 %, josta miehiä 319 eli 25.3 % ja naisia 56 eli 11.1 %.

Työnhakijoista oli vieraspaikkakuntalaisia keskimäärin 77 (75) %.

Eniten työnhakijoita, 552 eli 27.2 % työnhakijoiden kokonaismäärästä kuului ammattiryhmään muut maanviljelystyöntekijät. Lähinnä suurimmat ryhmät olivat metsätyömiehet 480 eli 22.4 %, karjakot 332 eli 15.5 % ja perheelliset maatyömiehet 290 eli 13.5 %.

Työpaikkatarjouksia tehtiin 3 029 (2 168), joista miesten työpaikkoja koskevia 2 170 eli 71.6 % (1 468, 67.7 %) ja naisten työpaikkoja 859 eli 28.4 % (700, 32.3 %). Myöskin työpaikkatarjoukset lisääntyivät kertomusvuonna 861:llä eli 39.7 %, joista miesten osuus oli 702 eli 47.8 % ja naisten 159 eli 22.7 %.

Tarjotuista paikoista kuului ryhmään muut maanviljelystyöntekijät 967 eli 32.3 %, ryhmään metsätyömiehet (hakkuumiehet) 731 eli 24.4 %, karjakoiden ryhmään 375 eli 12.5 % ja perheellisten maatyömiesten ryhmään 248 eli 8.3 %.

Työnvälityksiä suoritettiin 2 279 (1 626), joista miesten välityksiä 1 815 eli 79.6 % (1 238, 76.1 %) ja naisten 464 eli 20.4 % (388 eli 23.9 %). Välitysten määrä lisääntyi 653:lla, josta miesten osuus oli 577 eli 46.6 % ja naisten 76 eli 19.6 %.

Ylioppilaskokouksen työpaikkatarjouksia oli 4 ja välityksiä 1.

Osaston kokonaismenot olivat 1 318 624 mk (1 220 279 mk).

Ravintolaosaston toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat kertomusvuonna työnan-

tajien edustajina johtajat U. A. Heinonen ja L. Vuoristo sekä työntekijäin edustajina toimittaja Y. Karisalmi ja hovimestari T. Kirjavainen sekä hänen tilallaan sihteeri A. V. Fredriksson 1. 9. alkaen. Varajäseninä olivat työnantajien edustajina johtajat K. Koskinen ja M. P. Salmi sekä työntekijöiden edustajina sihteeri A. V. Fredriksson sekä hänen tilallaan toimitsija H. A. Ahonala 1. 9. alkaen ja vahtimestari V. Örn.

Edulliset suhteet rahamarkkinoilla ovat viime vuosina tehneet mahdolliseksi uusien majoitus- ja ravitsemusliikkeiden perustamisen. Jatkuvasti kasvaneen matkailijaliikenteen tarpeet voitiin täten paremmin tyydyttää. Ajanmukaisten kansanravintoloiden määrä ei vielä tällä hetkellä vastaa tarvetta, mutta korkeatasoisia anniskeluravintoloita katsotaan sen sijaan olevan jo riittävästi ainakin Helsingissä. Uudet majoitus- ja ravitsemusliikkeet lisäävät huomattavasti pätevän henkilökunnan kysyntää. Ammattitaitoisen työvoiman tarjonta on ollut kysyntää pienempi, joka johtuu osaltaan siitä, että Suomen Hotelli- ja Ravintolakoulun vuotuinen oppilasmäärä on sen kaksikymmenvuotisen toiminnan aikana pysynyt suunnilleen samana, vaikka hotellien ja ravintoloiden luku on vastaavana aikana tuntuvasti kasvanut. Työpaikoilla, lähinnä vanhempien työtovereiden vastuulla, tapahtuvalla opetustyöllä tietysti tulee olemaan tärkeä merkitys uuden ammattikoulun valmistuttuakin.

Osaston toiminta oli kertomusvuonna vilkkaampaa kuin edellisenä vuonna, joskaan tarjottuja työpaikkoja ei työvoiman puutteessa aina voitu täyttää toivotussa laajuudessa. Kesällä esiintyivät useat Helsingin ulkopuolella sijaitsevat työpaikat myös valtakunnan vakanssiluettelossa viikosta toiseen avoimina.

Osasto mainosti toimintaansa pääasiassa sanomalehti-ilmoittelulla ja -kirjoittelulla sekä jakamalla mainoskortteja asiakkailleen. Niitä jaettiin myös Suomen Hotelli- ja Ravintolakoulun kurssin suorittaneille oppilaille päättäjäisjuhlan yhteydessä.

Suhteet alan työmarkkinajärjestöihin ja Alkoholiin liikkeeseen pysyivät luottamuksellisinä. Osastolla oli entiseen tapaan mahdollisuus julkaista työnvälitystä koskevia kirjoituksia Suomen Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liiton äänenkannattajassa. Erikseen mainittakoon, että em. liitto julkaisi lehdessään omalla kustannuksellaan laajan kuva-reportaashin osastosta.

Työnhakemusten luku oli kertomusvuonna 8 612 (8 008), joista miesten 892 eli 10.4 % (920, 11.5 %) ja naisten 7 720 eli 89.6 % (7 088, 88.5 %). Kokonaislisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 604 eli 7.5 %. Miesten työnhakemukset vähenivät 28:lla eli 3.0 %, naisten lisääntyivät 632:lla eli 8.9 %.

Työnhakemuksia oli eniten elokuussa, 856 ja vähiten joulukuussa, 495.

Työnhakemukset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavasti: johtohenkilöstö 624 (miehet 144, naiset 480) eli 7.2 %, tarjoiluhenkilöstö ja kassat 3 371 (miehet 253, naiset 3 118) eli 39.1 %, keittiöhenkilöstö 4 141 (miehet 169, naiset 3 972) eli 48.1 %, eteisvahtimestarit, portierit ja hotellisiivoojat 407 (miehet 295, naiset 112) eli 4.7 % ja muut 69 (miehet 31, naiset 38) eli 0.9 % työnhakemusten edellämainitusta kokonaismäärästä.

Tarjoiluhenkilöstön ja kassojen kohdalla lisääntyivät työnhakemukset 3 080:stä 3 371:een ja keittiöhenkilöstön kohdalla 3 832:sta 4 141:een, mikä pääosaltaan johtui siitä, että työtilaisuutta odottavat työnhakijat, jotka eivät täyttäneet työnantajien asettamia vaatimuksia, toistuvasti pyrkivät tehtäviin, joihin osasto sopivien työnhakijoiden puutteessa etsi ehdokkaita sanomalehti-ilmoittelulla. Työnhakemusten määrää lisäsivät myös TUL:n liittouhlien ajaksi kenttämuonitustehtäviin pyrkineet naiset.

Työnhakijoiden luku oli 3 765 (3 553), joista miehiä 403 eli 10.7 % (415, 11.7 %) ja naisia 3 362 eli 89.3 % (3 138, 88.3 %). Kokonaislisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 212 eli 6.0 %. Miesten työnhakemukset vähenivät 12:lla eli 2.9 %, naisten lisääntyivät 224:llä eli 7.1 %.

Työnhakijoita oli eniten toukokuussa, 857 ja vähiten joulukuussa, 557.

Työssä olevia työnhakijoita oli 51.0 (39.1) % kaikista työnhakijoista.

Vieraskuntalaisia oli koko työnhakijamäärästä 55.9 (47.3) %.

Työnhakijat jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavalla tavalla: johtohenkilöstö 297 (miehet 57, naiset 240) eli 7.9 %, tarjoiluhenkilöstö ja kassat 1 367 (miehet 120, naiset 1 247) eli 36.3 %, keittiöhenkilöstö 1 873 (miehet 80, naiset 1 793) eli 49.7 %, eteisvahtimestarit ja portierit sekä hotellisiivoojat 191 (miehet 136, naiset 55) eli 5.1 % ja muut 37 (miehet 10, naiset 27) eli 1.0 % työnhakijoiden em. kokonaismäärästä.

Vastuunalaisten hoitajien, hovimestareiden ja emäntien kohdalla lisääntyivät työn-

hakijat 272:sta 297:ään. Alkoholiliike ei puoltanut jokaista hovimestaria vastuunalaisen hoitajan tai sijaisen tehtävään työsuhteissa esiintyneiden epäsäännöllisyyksien takia. Tästä johtuen eivät ko. puoltolauseita vaille jääneet henkilöt aina voineet saada hovimestarinkaan toimia, sillä useimmissa työpaikoissa oli hovimestarin toimittava myös vastuunalaisen hoitajan sijaisena.

Suomen Hotelli- ja Ravintolakoulu järjesti kertomusvuonna ravintolanhoitajien peruskurssin, joka oli laatuaan ensimmäinen maassamme. Kun nuorten, ammatti- ja kielitaitoisten hovimestareiden tarjonta oli kertomusvuonnakin suhteellisen vähäistä, esittivät työvoimantilaajat useassa yhteydessä toivomuksen, että asianomaiset elimet järjestäisivät peruskursseja myös hovimestareiksi aikoville mies- ja naistarjoilijoille.

Kertomusvuonna kävi selvästi ilmi, että työntekijät olivat alkaneet vastuuntuntoisemmin suhtautua työsuhteisiinsa. Paikanvaihto ei enää ollut niin nopeaa kuin vielä muutama vuosi sitten.

I lk. anniskeluravintolakeittäjien keski-ikä oli kertomusvuonna 50 vuotta. 131 pätevän keittäjän joukossa oli 60 vuotta täyttäneitä 29 ja alle 30 vuoden ainoastaan 8.

1. 7. astui voimaan työluvan poistamista koskeva sopimus Pohjoismaiden välillä. Skandinaavisia työntekijöitä ei kuitenkaan esiintynyt työnhakijoina osastolla.

Työpaikkatarjousten luku oli 6 448 (5 495), joista miehille 383 eli 5.9 % (286, 5.2 %) ja naisille 6 065 eli 94.1 % (5 209, 94.8 %). Kokonaislisäys oli 953 eli 17.3 %. Työpaikkatarjoukset miehille lisääntyivät 97:llä eli 33.9 %, naisille 856:lla eli 16.4 %.

Ylioppilasvälitykselle jätetyt 47 työpaikkatarjousta sisältyvät edelläoleviin lukuihin.

Työpaikkatarjousten huomattava lisääntyminen edelliseen vuoteen verrattuna johtui ensisijaisesti työvoiman kysynnän aikaisempaa voimakkaammasta keskittymisestä osaston piiriin.

Työpaikkatarjouksia oli eniten toukokuussa, 804 ja vähiten tammikuussa, 333.

Työpaikkatarjoukset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavalla tavalla: johtohenkilöstö 222 (miehet 68, naiset 154) eli 3.5 %, tarjoilohenkilöstö ja kassat 2 120 (miehet 146, naiset 1 974) eli 33.1 %, keittiöhenkilöstö 3 879 (miehet 87, naiset 3 792) eli 60.6 %, eteisvahtimestarit, portierit ja hotellisiivoojat 149 (miehet 56, naiset 93) eli 2.3 % ja muut 31 (miehet 19, naiset 12) eli 0.5 % työpaikkatarjousten kokonaismäärästä, joka oli 6 401 (miehet 376, naiset 6 025). Näihin lukuihin tulevat lisäksi ylioppilasvälityksen jo aikaisemmin mainitut työpaikkatarjoukset: miehet 7 ja naiset 40.

Asiakaspalvelussa toimivan henkilökunnan kohdalla kasvoivat kielitaitovaatimukset kertomusvuonnakin: ruotsinkielentaidon rinnalla vaadittiin yhä useammin myös englanninkielen tyydyttävä suullinen taito.

Emäntien ja keittiöhenkilökunnan kysyntä työmaaruokaloihin oli vähäisempää kuin edellisenä vuonna, koska työllisyystilanne oli kertomusvuonna parempi.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 133.6 (145.7) työnhakemusta.

Työnnvälitysten luku oli 4 722 (4 231), joista miehiä 255 eli 5.4 % (223, 5.3 %) ja naisia 4 467 eli 94.6 % (4 008, 94.7 %). Kokonaislisäys oli 491 eli 11.6 %. Miesten välitys lisääntyi 32:lla eli 14.3 %, naisten 459:llä eli 11.5 %.

Ylioppilasvälityksen 32 välitystä sisältyvät edelläoleviin lukuihin.

Maaseudulle toimitettuja välityksiä oli yhteensä 457 eli 9.7 % kaikista välityksistä (490, 11.6 %).

Työnantajat kiinnittivät kertomusvuonna yhä suurempaa huomiota asuntokysymykseen eräänä työntekijöiden saantia helpottavana tekijänä. Työpaikkatarjouksista, joita jätettiin vakinaiselle ravintolahenkilöstölle, sisältyi toimeen n. 80 %:ssa joko asunto toisen toverina tai oma huone luontoisetuihin. Harjoittelijoille ei sen sijaan asuntoa varattu.

Välitykset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavalla tavalla: johtohenkilöstö 116 (miehet 37, naiset 79) eli 2.5 %, tarjoilohenkilöstö ja kassat 1 717 (miehet 104, naiset 1 613) eli 36.6 %, keittiöhenkilöstö 2 753 (miehet 66, naiset 2 687) eli 58.7 %, eteisvahtimestarit, portierit ja hotellisiivoojat 88 (miehet 36, naiset 52) eli 1.9 % ja muut 16 (miehet 9, naiset 7) eli 0.3 % välitysten kokonaismäärästä, joka oli 4 690 (miehet 252, naiset 4 438). Näihin lukuihin tulevat lisäksi ylioppilasvälityksen edellämainitut välitykset: miehet 3 ja naiset 29.

Kertomusvuonnakin oli välityksiä enemmän kuin työnhakijoita: välityksiä 4 690 ja työnhakijoita 3 765. Tilapäishenkilökunnan, lähinnä tarjoilijattarien suuren kysynnän vuoksi jouduttiin sama henkilö välittämään työhön useamman kuin yhden kerran.

Maan rajojen ulkopuolelle ei välitetty henkilökuntaa.

Työpäivää kohden oli 15.6 työnvälitystä (14.0).

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli 73.2 (77.0) välitystä ja sataa työnhakemusta kohden 54.8 (52.8) välitystä.

Osaston kokonaismenot olivat 3 179 798 mk (3 035 164 mk).

Yksityiskohtaiset tilastotiedot osaston toiminnasta selviävät eripainos taulukkoliitteistä.
